

JRTR

JOURNAL OF RECREATION AND TOURISM RESEARCH

ISSN: 2148-5321

TURİZMDEN SAĞLANAN KİŞİSEL FAYDA VE TURİZM GELİŞİM DESTEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE TURİZMİN ALGILANAN OLUMLU ETKİLERİNİN ARACI ROLÜ

THE MEDIATING ROLE OF PERCEIVED IMPACTS OF TOURISM IN THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONAL BENEFIT FROM TOURISM AND SUPPORT FOR TOURISM DEVELOPMENT

Erkan GÜNEŞ^a

Özet

Bu araştırmada turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteğine ilişkin etkisine yönelik bir model oluşturulmuştur. Bu modelde turizmden sağlanan kişisel fayda ve turizm gelişimine verilen destek arasındaki ilişki ve bu ilişkide turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracı rolünün bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda, Kemaliye destinasyonunda yaşayan 253 yerel halktan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 22, AMOS 23 ve PROCESS MACRO programları kullanılarak test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteğini pozitif yönde etkilediği ve turizmden sağlanan kişisel fayda ile turizm gelişimine verilen destek arasındaki ilişkide turizmin algılanan olumlu etkilerin aracı rolü olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kişisel fayda, turizm algısı, turizm gelişim desteği, Kemaliye.

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

Abstract

In this study, a model was created for the impact of personal benefit from tourism on tourism development support. In this model, the relationship between the personal benefit from tourism and the support given to tourism development and whether the perceived positive effects of tourism play a mediating role in this relationship were examined. In this context, data were collected from 253 local people living in Kemaliye destination by survey method. The obtained data were tested using SPSS 22, AMOS 23 and PROCESS MACRO programs. According to the results of the analysis, it has been determined that the personal benefit from tourism affects tourism development support positively and tourism has a mediating role in the relationship between the personal benefit from tourism and the support given to tourism development. Suggestions were made in line with the findings obtained.

Keywords: Personal benefit, tourism perception, support for tourism development, Kemaliye

Article Type: Research Article

Makale Geliş Tarihi: 17.02.2022 **Makale Kabul Tarihi:** 20.03.2022

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Erkan Güneş (egunes@erzincan.edu.tr)

^a Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Turizm ve Otelcilik MYO, Erzincan/Türkiye (egunes@erzincan.edu.tr),
ORCID: 0000-0002-9196-3958

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6397355>

1. Giriş

Turizm bölgesel kalkınmada önemli rol üstlenen dinamik bir sektördür. Ancak bölgede turizmin gelişmesi ve sürdürülebilirliği turistik unsurların yanı sıra yerel halkın desteği ile mümkün olabilir (Ayaz ve Parlak, 2019). Yerel halkın turizme karşı tutumlarını anlamak, onların aktif desteğini kazanmak için önemlidir. Bu durum gerçekleşmeden turizmi sürdürülebilir ve sosyal olarak uyumlu bir şekilde geliştirmek zordur. Bu nedenle, bir destinasyonda turizm geliştirilirken yerel halkın görüş, istek ve düşüncelerinin dikkate alınması önemlidir. Bu kapsamda, bölge sakinlerinin turizme yönelik tutumları üzerine birçok araştırma turizm araştırmacıları tarafından yapılmıştır (Nunkoo vd., 2013).

Turizm yapısı gereği emek yoğun bir sektör olması nedeni ile insan kaynağına yüksek oranda ihtiyaç duymaktadır. Bölgeye gelen turistlere sunulan ürün ve hizmetlerin büyük bir bölümü o bölgede yaşayan yerel halk tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle de yerel halkın turizme destek vermesi çok önemlidir. Yerel halkın turizm gelişimine desteği ise algıladığı fayda ile doğru orantıdadır (Filiz ve Yılmaz, 2017). Turizmin topluluklar üzerindeki etkilerini anlamak, yönetimler için son derece önemlidir. Böylece turistlere ve turizm gelişimine karşı olası olumsuz etkileri azaltmak için harekete geçilebilir. Birçok turizm destinasyonunda yaşayan yerel halkın turizm ürününün temel bir parçası olduğu göz önüne alındığında, tutum ve davranışlarının bir destinasyonun başarısı veya başarısızlığı üzerinde büyük bir etkisi olduğu açıktır (Deery vd., 2012). Yerel halkın turizme ilişkin öznel algıları önemlidir. Çünkü bu algı onların turistlere yönelik davranışlarını etkiler (Andriotis ve Vaughan, 2003). Dolayısıyla yerel halkın iyi niyeti ve işbirliği, turizm gelişiminin başarılı ve sürdürülebilirliği için gerekli olduğundan, onların görüşlerinin anlaşılması ve bu desteğin talep edilmesi yerel yönetim, politika yapıcılar ve işletmeler için büyük önem taşımaktadır (Stylidis vd., 2014).

Turizmin gelişimine ve kalkınma üzerine yerel halkın tutumlarının farklı koşullar altında incelenmesi; turizm gelişimine desteklerinin daha iyi anlaşılmasına, sürdürülebilir turizm gelişimine, daha başarılı plan ve politikaların oluşturulmasına, turizmin yerel ihtiyaçlara daha uyumlu olmasına, yerel halk arasında oluşabilecek olası çıkar çatışmaların önlenmesine kılavuz olarak katkı sağlayacaktır (Untong vd., 2010). Bahsedilen bu nedenlerden dolayı, sürdürülebilir olmayı hedefleyen turizm geliştirme stratejilerinde yerel halk ve girişimcilere önemli bir rol verilmiştir. Yerel halkın turizm gelişimine ilişkin tutumlarını anlamak, turizm geliştirme sürecindeki rollerini somutlaştırmanın önemli bir bileşeni haline gelmiştir (Neuts vd., 2021). Turizm paydaşları arasında iletişim kanallarının oluşturulması, onların gelir elde etmesi, yönetimde söz sahibi olmalarının sağlanması ile birlikte turizmin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliği açısından yerel halkın karar verme sürecine dahil edilmesi turizm gelişim hedeflerine ulaşmada çok önemlidir (Aas vd., 2005). Bu bilgilerden hareketle, önemli bir turistik destinasyon olan Kemaliye’de yaşayan yerel halk ile bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişimine verilen desteğe olan etkisi incelenmiştir. Bununla birlikte bu değişkenler arasındaki ilişkide turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracılık rolü de analiz edilerek literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir.

2. Kavramsal Çerçeve

Turizm gelişimi bölgelere sosyal, çevresel, kültürel ve ekonomik yönden olumlu katkılar sunar. Yerel toplumun değerlerinin korunması, çevrenin farkına varılması ve korunmasına dönük çalışmaların yapılması turizm gelişimi ile birlikte hız kazanmaktadır. Yine, turistik talep, yerel turizm endüstrisinde sanat ve zanaatların büyümesini teşvik eder ve yerel toplulukları, tehlikede olabilecek yerel kültür ve geleneği korumayı olumlu yönde etkiler. Turizm, ilgili faaliyetin türüne ve düzeyine bağlı olarak yerel halka ekonomik faydalar sağlar. Havaalanları, yol, su temini ve turizmi desteklemek için ihtiyaç duyulan diğer kamu hizmetleri gibi altyapı

ihtiyaçlarına katkı sunar ve bu gelişmeler ekonomideki diğer sektörlerle de fayda sağlar. Altyapının yanı sıra turizm gelişimi ile birlikte yapılan oteller, milli parklar, toplu taşıma sistemi, müzeler ve restoranlar gibi turizm tesislerinden sadece yabancı turistler değil, yerli turistler, işletmeler ve yerel halk da yararlanmaktadır (Lo vd., 2013).

Yerel halkın turizm gelişimine desteği ve etkilerine yönelik algı ve tutumlarını açıklayan çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Bunlar arasında; Sosyal Değişim Teorisi, Turistik Ürün/Destinasyon Yaşam Döngüsü, Rahatsızlık İndeksi, Direnç Teorisi, Taşıma Kapasitesi Teorisi, Tutum Teorisi, Paydaş Teorisi ve Bağımlılık Teorisi sayılabilir. Ancak Sosyal Değişim Teorisi bu teoriler içerisinde araştırmacılar tarafından en çok tercih edilmekte ve ön plana çıkmaktadır. Bu kadar ön plana çıkması ve popüler olması, teorinin turizmin yararları ve maliyetlerine ilişkin algılara bağlı olarak farklı birey ve grupların turizme karşı farklı tutumlara sahip olabileceği, yerel halkın topluluğun heterojen doğasını tanımasına bağlanabilir (Nunkoo vd., 2013).

Sosyal değişim teorisi; birey veya grupların değiş tokuştan türetilen bir tür fayda olacağını algıladığında, değişime (mübadele) katılmaya istekli olacağını varsayan bir sosyal etkileşim teorisidir. Teori, yerel halkın turizm algılarını incelemek için yaygın şekilde kullanılmaktadır (Deccio ve Baloglu, 2002). Ap (1992: 668) sosyal değişim teorisini; “bireyler ve gruplar arasındaki etkileşimde kaynak alışverişini anlamakla ilgili genel bir sosyolojik teori” şeklinde tanımlamakta ve teoride etkileşimin aktörlerin birbirlerine değerli kaynaklar sağladığı bir süreç olarak ele alındığını belirtmektedir. Sosyal değişim teorisi en basit anlamda, yerel halkın turizmin (sosyal, ekonomik ve/veya çevresel) maliyetlerini faydalarından daha ağır olarak algıladığında, turizm gelişimi için olumsuz algılara sahip olacakları iddiasını öne sürmektedir (Sharpley, 2014).

Yerel halkın değişimin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel unsurlarını algılama biçimi, turizme tepki verme şekli üzerinde de etkili olmaktadır (Andriotis ve Vaughan, 2003). Değişimi refahları için faydalı bulan yerel halk, turizm gelişimini desteklemeye ve turistlere olumlu tepkiler vermeye daha hevesli iken, değişimi sorunlu olarak görenler ise turizmin gelişmesine karşı çıkacaktır (Andriotis ve Vaughan, 2003). Bu aynı zamanda turistler ve yerel halk arasında bir kaynak alışverişi olarak da yorumlanabilir (Özel ve Kozak, 2017). Bununla birlikte, sosyal değişim teorisi, tanımı gereği insanlar veya gruplar arasındaki maddi veya sembolik kaynakların değişimi ile ilgilidir; yani bu bağlamda iki taraf, turistler ve yerel halk arasındaki gönüllü değişim süreçlerinin analizi ile öncelikli olarak ilgilidir (Sharpley, 2014). Değişime konu olan kaynaklar sadece mal veya para gibi somut değil, sosyal olanaklar veya arkadaşlık gibi soyut da olabilir (Lambe vd., 2001). Turist-yerel halk etkileşimi karmaşık, çok boyutlu bir olgudur ve turistler ile yerel halk arasındaki karşılaşmalar durum, rol ve beklentilere göre değişiklik gösterebilir. Bir tarafta, turistler ve yerel halk sık sık ve tam olarak etkileşim içerisinde olabilir ve dolayısıyla etkileşim somut ve karşılıklıdır. Diğer tarafta yerel halk ile turistler arasında herhangi bir temas olmayabilir. Bu durumda değişim daha soyut ve karşılıktan yoksundur (Sharpley, 2014). Sonuç olarak, süreci faydalı olarak değerlendiren kişilerin değişime yaklaşımı, zararlı olarak değerlendirenlerin yaklaşımından farklı olabilmektedir (Gursoy vd., 2002). Süreç dengesiz ise veya beklenen faydaların gerçekleşmemesi durumunda olumsuz olarak değerlendirilecek ve değişim gerçekleşmeyecektir (Sharpley, 2014).

3. Değişkenler Arasındaki İlişkiler ve Hipotezlerin Oluşturulması

Yerel halkın turizme yönelik genel tutumları, araştırmacılar tarafından turizm geliştiricileri ve yerel yönetimler için önemli bir konu olarak geçtiğimiz birkaç on yıl boyunca araştırılmıştır (Park, Lee ve Lee, 2017). Yerel halkın turizme yönelik tutumlarını inceleyen ilk çalışmalar, genel olarak benzer kültürel geçmiş ve sosyal çevre nedeniyle, yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumlarının nispeten homojen olduğu varsayımına dayanıyordu. Genel anlamda yerel

halkın turizm gelişimini desteklediği veya turizm gelişimine karşı çıktığı varsayılmaktaydı (Gursoy vd., 2019). Elde edilen sonuçların tüm popülasyona genellenmesine dönük çalışmalar da yapılmıştır (Almeida-García vd., 2016). Araştırmacıların bu varsayımın tutmadığını anlamaları uzun sürmemiş, daha sonraki çalışmalar, yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumlarının durumsal olarak önemli farklılıklar barındırdığı olduğu ortaya çıkmıştır (Gursoy vd., 2019).

Literatüre göre, turizm gelişimi için yerel halk desteğini etkileyen birçok faktör vardır (Yu vd., 2017). Yerel tepkiyi ve bu tutumları etkileyen faktörleri anlamak, turizm gelişimi için olumlu hedefe ulaşmada esastır. Sıcakkanlı ve misafirperver bir yerel halk, turizm endüstrisinin başarısında kritik bir yere sahiptir. Bu nedenle, turizm gelişimi için yerel halkın desteğini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve anlaşılması, planlamacılar ve turizm gelişim başarısı için çok önemlidir. Hangi faktörlerin yerel halk tarafından turizmin gelişmesine yönelik desteği etkilediğinin bilinmesi, planlamacıların büyük miktarlarda finansal ve diğer kaynaklara yatırım yapmadan önce ölçülmesi gereken bir parametredir. Yerel halkın önerilen kalkınma projesini desteklemesi muhtemel değilse, düşünülen yatırım güçlü bir dirençle karşılaşabilir ve dolayısıyla girişim başarılı olma şansa azalmaktadır (Gursoy vd., 2002).

Yerel halk tarafından turizmden elde edilen ekonomik etkilerin daha olumlu bir şekilde algılanması turizm gelişimine yönelik daha fazla desteği sağlayacaktır. Bu durum ayrıca yerel halkın turizmi ekonomik kalkınma için bir araç olarak gördüğünü yansıtır (Stylidis vd., 2014). Dolayısıyla yerel halk turizmin ekonomik etkilerini güçlü bir şekilde hissettiğinde turizme desteği de artmaktadır (Kodaş vd., 2021). Yerel halkın turizm gelişimine ilişkin algıları ve destekleri arasındaki ilişki, doğası gereği nedensel olarak kabul edilebilir. Turizm gelişiminin etkilerinin algılanması, yerel halkın desteğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilir. Ekonomik etkilerin algılanması normalde yerel halkın turizm gelişimi için desteği üzerinde olumlu bir etki yaratır. Dolayısıyla turizmin algılanan ekonomik etkileri ve turizmden sağlanan fayda turizm gelişimi desteği ile doğrudan ilişkilidir (Untong vd., 2010). Turizme verilen desteğin yüksekliği sosyal, politik ve psikolojik faktörlerden etkilenirken, bu destekte kişisel ekonomik faydalar önemli rol oynamaktadır (Neuts, Kimps ve Van der Borg, 2021). Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H₁: Turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteği üzerinde anlamlı ve pozitif etkisi vardır.

H₂: Turizmden sağlanan kişisel faydanın turizmin algılanan olumlu etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif etkisi vardır.

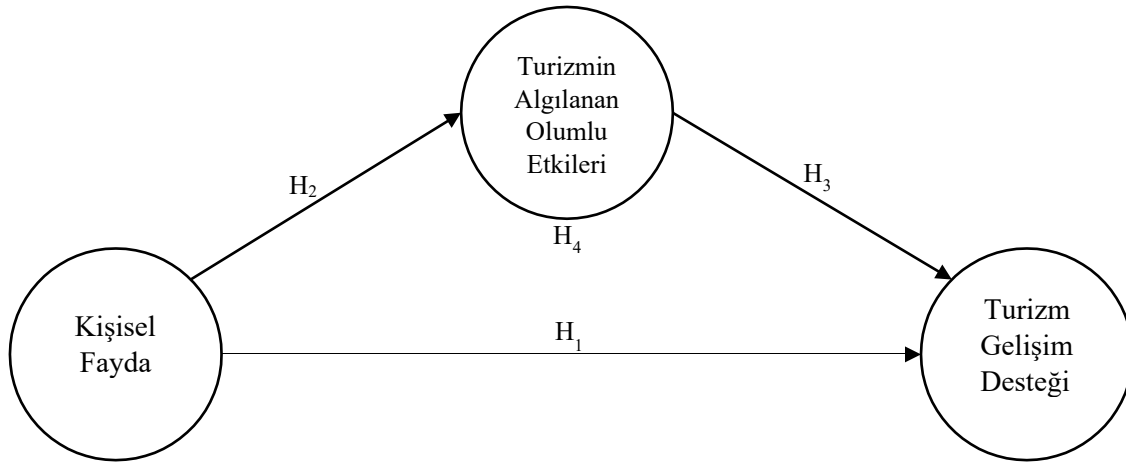
Yerel halkın gelenekleri, kültür, misafirperverliği ve davranışları turizm destinasyonlarında çekici faktör olarak kullanılabilir. Bu nedenle, yerel halkın turizm gelişimine verdiği destek turizm gelişimini güçlü şekilde desteklemektedir (Qin vd., 2021). Bir destinasyonda turizmin gelişmesi için olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve yerel halk tarafından turizmin olumlu görülmesi gerekir (Ap, 1992). Yerel halkın desteği, turizmin gelişiminde, turizmin başarılı işleyişi ve sürdürülebilirliğinde esastır. Turizm endüstrisi için arzu edilen yerel halk desteği hedefine ulaşmak ancak bölge sakinlerinin turizme yönelik tutumlarının anlaşılması ile mümkündür (Jurowski vd., 1997). Yapılan birçok çalışmada; turizm gelişiminden kişisel fayda elde edenlerin hem turizm gelişimini daha olumlu algıladıkları hem de turizm gelişimine yönelik olumlu tutumlara sahip olduğu ortaya konmuştur (Perdue vd., 1990). Bununla birlikte turizmden algılanan faydaların turizm gelişimine destek üzerinde önemli etkiler oluşturduğu (Gursoy vd., 2019), yerel halkın turizm gelişimine desteğinin, algılanan olumlu turizm etkisi ile olumlu yönde olduğu (Yu vd., 2017) tespit edilmiştir. Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H₃: Turizmin algılanan olumlu etkilerinin turizm gelişim desteği üzerinde anlamlı ve pozitif etkisi vardır.

H₄: Turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteği üzerindeki etkisinde turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracılık rolü vardır.

4. Yöntem

Araştırmada kullanılan model, yerel halk tarafından turizmin algılanan olumlu etkilerinin, turizmden sağlanan kişisel fayda ve turizm gelişimine verilen destek arasındaki ilişkide aracılık rolü üzerine kurgulanmıştır. Elde edilen veriler Şekil 1’de sunulan araştırma modelinde analiz edilmiştir. Araştırma modelinde; turizmden sağlanan kişisel fayda bağımsız değişken, turizm gelişim desteği bağımlı değişken ve turizmin algılanan olumlu etkileri ise aracı değişken olarak belirlenmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

4.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Erzincan İli Kemaliye ilçe merkezinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Kemaliye, Erzincan kent merkezine 153 km. uzaklıkta bölgenin en önemli kırsal ve kültürel kaynaklarına sahip destinasyonları arasında yer almaktadır. Sahip olduğu geleneksel ev mimarisi, kültürü, tarihi ve eşsiz doğasıyla dikkat çekmekte ve ziyaretçilerin ilgi odağı olmaktadır (Zengin ve Taş, 2021). İlçenin Cittaslow şehir adaylığı sürecinde olması ve 2021 yılı itibari ile UNESCO Dünya mirası geçici listesinde yer alması (www.unesco.org.tr) araştırma alanı olarak seçilmesinde etkili nedenler arasındadır. 2021 yılı Kemaliye ilçe merkezi nüfusu 2.526 kişidir (TUİK, 2022). Veri toplama aşamasına geçilmeden önce Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan gerekli onay alınmıştır (Kurul Adı: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu, Toplantı Protokol No: 01/12, Toplantı Tarihi: 21/01/2022).

Tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi ile 22 Ocak- 14 Şubat 2022 tarihleri arasında Covid-19 pandemisi nedeniyle hem yüz yüze hem de çevrimiçi olarak anket uygulaması gerçekleştirilmiş, gerekli bilgilendirme ve açıklamalar yapılmıştır. Uygulanan 275 anketten eksik ve hatalı olanlar çıkarıldıktan sonra analizler 253 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda değişkenlere ilişkin alt grupların incelendiği araştırmalar için her bir kategori için katılımcı sayısının 30 olması, ayrıca çok değişkenli araştırmalar için örneklem büyüklüğünün Tabachnick ve Fidell (2001) değişken sayısının beş katı kadar Rescoe (1975) ise 10 katı ya da daha fazla alınmasının yeterli ve güvenilir sonuçlar vereceğini belirtmektedir (Rescoe, 1975’den aktaran Ural ve Kılıç, 2018). Araştırmaya katılan

yerel halkın %58,1'i erkek, %62,1'i bekar ve %51'i lise, %34,4'ü üniversite mezunudur. Araştırmaya katılanların %27,7'si kamu çalışanı, %11,9'u özel sektör çalışanı, %26,8'si 5.000 TL'nin altında, %15'i 10.000 TL üzerinde gelire sahip iken %43,4'ü 11 yıldan fazla süredir Kemaliye'de yaşamaktadır.

4.2. Ölçekler ve Verilerin Analizi

Anket turizmden sağlanan kişisel faydaya ilişkin iki ifade, turizmin algılanan olumlu etkilerine ilişkin yedi ifade ve turizm gelişim desteğine ilişkin ise dört ifade yer almaktadır. Anket formu Latkova ve Vogt (2012)'un çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır. Toplam 13 ifadenin katılım düzeyleri 5'li likert (1=Kesinlikle katılmıyorum ile 5= Kesinlikle katılıyorum) ile derecelendirilmiştir. Ankette yer alan ifadeler profesyonel İngilizce tercüman tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra anlaşılabilirliğinin artırılması amacıyla turizm alanında uzman akademisyenlerden görüş alınmıştır.

Araştırmada kullanılan değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma, güvenilirlik, açımlayıcı faktör analizi ve korelasyon analizi SPSS 22 programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada hipotez testlerini yapmadan önce; verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmış, AMOS 23 paket programıyla doğrulayıcı faktör analizi ve kavramsal veri modeli analizine tabi tutulmuş, hipotez testleri PROCESS MACRO (Hayes, 2013) ile yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Yapılan normallik testi sonucunda; Skewness değerinin -.042 ile -.932 arasında Kurtosis değerinin ise -.571 ile -1.424 arasında değiştiği gözlenmiştir. Dolayısıyla verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

5. Bulgular

5.1. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizine uygunluğun göstergesi olarak ölçeklerin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) oranının 0,50'nin üzerinde olması Bartlett testi sonucunun anlamlı ($p < 0,05$) olması gerekir. Ayrıca açımlayıcı faktör analizi sonucunda, özdeğer istatistiğinin 1'den yüksek olması ve faktör yük değerlerinin 0,30'un üstünde olması yeterli ancak 0,50 üzerinde olması ise oldukça iyi kabul edilir (Kalaycı, 2010). Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda kişisel fayda ölçeğine ilişkin KMO oranının $0,70 \geq 0,50$, Bartlett testi sonucunun ise ($\chi^2=356,297$, $p < 0,05$) anlamlı olduğu, faktör yüklerinin 0,50'nin üzerinde ve açıklanan varyans oranının 93,556 olduğu görülmektedir. Turizmin algılanan olumlu etkileri ölçeğine ilişkin KMO oranının $0,945 \geq 0,50$ 'nin üzerinde Bartlett testi sonucunun ise ($\chi^2=2370,944$, $p < 0,05$) anlamlı olduğu, faktör yüklerinin 0,50'nin üzerinde ve açıklanan varyans oranının 85,516 olduğu görülmektedir. Turizm gelişim desteği ölçeğine ilişkin KMO oranının $0,887 \geq 0,50$ 'nin üzerinde Bartlett testi sonucunun ise ($\chi^2=1457,824$, $p < 0,05$) anlamlı olduğu, faktör yüklerinin 0,50'nin üzerinde ve açıklanan varyans oranının 93,023 olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Açımlayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

AFA				DFA		CR	AVE	(α)
Kişisel Fayda	Faktör Yüğü	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Standardize Faktör Yüğü	t-Değeri			
Turizm bana kişisel fayda sunmaktadır.	0,967	1,871	93,556	0,874	-	0,94	0,88	0,930
Turizmin daha fazla gelişmesi bana daha çok fayda sunacaktır.	0,967			0,997	16,480*			

Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri	Faktör Yüğü	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Standardize Faktör Yüğü	t-Değeri	CR	AVE	(α)
Bir bölgeyi ziyaret eden turist sayısını artırmak yerel ekonomiyi iyileştirir.	0,948	5,986	85,516	0,954	-	0,97	0,82	0,972
Turizm sayesinde alışveriş, eğlence ve restoran seçenekleri artar.	0,914			0,891	26,000*			
Turizm daha fazla kamu gelişimini teşvik eder (örneğin yollar, kamu tesisleri)	0,950			0,941	32,444*			
Turizm, gelire ve yaşam standartlarına katkıda bulunur.	0,932			0,928	30,525*			
Turizm, doğal kaynakların korunması ve sahip çıkılmasını teşvik eder.	0,859			0,805	19,466*			
Turizm, kültürel kimliğin korunmasına ve tarihi binaların restorasyonuna yardımcı olur.	0,940			0,919	29,249*			
Turizmin gelişmesi bir bölgedeki yaşam kalitesini artırır.	0,926			0,909	28,021*			
Turizm Gelişim Desteği	Faktör Yüğü	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Standardize Faktör Yüğü	t-Değeri	CR	AVE	(α)
Turizm Kemaliye'nin kalkınmasında önemli bir kaynak olabilir.	0,963	3,722	93,023	0,951	-	0,97	0,91	0,975
Kemaliye'ye daha fazla turist çekmeye çalışılmalıdır.	0,963			0,943	32,627*			
Turizm ilçenin doğru yönde büyümesine yardımcı olacaktır.	0,964			0,950	33,828*			
Turizm, toplumun önemli bir parçası olmaya devam etmelidir.	0,969			0,964	36,561*			
		χ^2/df	SRMR	RMSEA	GFI	CFI	AGFI	
Ölçüm Modeli		2,308	0,01	0,072	0,924	0,984	0,883	

p<0,01

Tablo 1'de ölçeklerin yapı geçerliliğinin test edilebilmesi için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde çeşitli uyum indeksleri incelenmektedir. Schermelleh,-Engel vd. (2003)' e göre; $0 \leq \chi^2/df \leq 2$ iyi uyum, $2 < \chi^2/df \leq 3$ kabul edilebilir uyum; $0 \leq RMSEA \leq 0.05$ iyi uyum, $0.05 < RMSEA \leq 0.08$ kabul edilebilir uyum; $0.97 \leq CFI \leq 1.00$ iyi uyum, $0.95 \leq CFI < 0.97$ kabul edilebilir uyum; $0 \leq SRMR \leq 0.05$ iyi uyum, $0.05 < SRMR \leq 0.10$ kabul edilebilir uyum; $0.95 \leq GFI \leq 1,00$ iyi uyum, $0,90 \leq GFI \leq 0,95$ kabul edilebilir uyum; $0,90 \leq AGFI \leq 1,00$ iyi uyum, $0,85 \leq AGFI \leq 0,90$ kabul edilebilir uyumun göstergesidir. Bununla birlikte faktör yüklerinin minimum 0,50 olması gerekmektedir (Hair vd., 2005). Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçüm modelinin uyum iyiliği değerlerinin; $\chi^2/df=2,308$, SRMR=0,01, RMSEA=0,072, GFI=0,924, CFI=0,984, AGFI=0,883 olarak tüm değerlerin kabul edilen uyum iyiliği değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir.

Ölçülen yapının iç tutarlılığı AVE, CR ve Cronbach Alpha (α) ile kontrol edilmiştir. CR (Birleşim Güvenilirlik) değerinin 0,70 ve üzeri AVE (Açıklanan Ortalama Varyans) değerinin ise 0,50 ve üzeri değere sahip olması gerekir (Byrne, 2010). Ayrıca CR değerinin AVE değerinden büyük olması gerekir (Yaşlıoğlu, 2017). Cronbach Alpha (α) katsayısının ise $0,80 \leq \alpha < 1,00$ arasında olması yüksek düzeyde güvenilirliğin sağlandığını göstermektedir (Kayış, 2010). Elde edilen veriler ile araştırma modelinde kullanılan yapıların güvenilirliği ve geçerliliği sağlandığı görülmektedir.

Tablo 2’de araştırmanın değişkenlerine ait ortalamalar, standart sapma ve korelasyon katsayıları yer almaktadır. Ayrıca boyutların aritmetik ortalamalarına bakıldığında gelişim desteği en yüksek aritmetik ortalamaya ($\bar{x}=3,67$) sahip iken, turizmin algılanan olumlu etkileri boyutu $\bar{x}= 3,64$ ortalamaya sahiptir. Turizmden sağlanan kişisel fayda boyutunun ise diğer boyutlara nazaran daha düşük bir düzeyde ($\bar{x}= 2,83$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Ortalamalar ve Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	$\bar{X}$	Std. Sapma	KF	TGD	TAOE
KF	2,83	1,352	-		
TGD	3,67	1,408	0,561**	-	
TAOE	3,64	1,345	0,533**	0,905**	-

** = $p < 0,01$ * = $p < 0,05$ KF: Kişisel Fayda, TGD: Turizm Gelişim Desteği, TAOE: Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri

Tablo1’de KF ile TGD arasında %99 anlamlılık düzeyinde pozitif ilişki ($r = 0,561$; $p = 0,000$); KF ile TAOE arasında %99 anlamlılık düzeyinde pozitif ilişki ($r = 0,905$; $p = 0,000$) ve TGD ile TAOE arasında %99 anlamlılık düzeyinde pozitif ilişki ($r = 0,533$; $p = 0,000$) olduğu görülmektedir. Elde edilen korelasyon bulguları arzu edilen $\pm 0,3$ ile $\pm 0,9$ değerlerinin arasındadır (Raykov ve Marcoulides, 2006). Korelasyon bulguları aynı zamanda değişkenler arasında anlamlı ve aynı yönlü ilişkilerin olduğunu ve doğrusallık probleminin ($\geq 0,90$) olmadığını göstermektedir (Uslu ve İnanır, 2020). Bu bulgulara göre H_1 , H_2 ve H_3 hipotezlerinin desteklendiği görülmektedir.

5.2. Ölçüm Modelleri

Ortak yöntem varyansı “aynı yöntem ve/veya kaynakla ölçülen ve bu değişkenin bir fonksiyonu olarak tanımlanan değişkenler arasında paylaşılan sistematik hata varyansı” olarak tanımlanmaktadır (Richardson vd., 2009). Ortak yöntem varyansı, katılımcının içinde bulunduğu farklı durumlarla ilgili tutum-davranış, inanç-davranış, algı-davranış konulu ilişkileri araştırarak görgül çalışmalarda verinin aynı kişiden, aynı zamanda ve aynı yöntemle toplanması ile oluşmaktadır. Turizm araştırmalarında bağımsız ve bağımlı değişkenleri ölçmek amacıyla ölçüm araçları kullanılmaktadır. Araştırmacılar tarafından anketlerle elde edilen verilerde bir değişkenin bir başka değişken üzerindeki tahmini etkisini değerlendirmede ortak yöntem varyansının kontrol edilmesi (Çizel vd., 2020) ve onu kontrol edecek yöntemleri kullanmak suretiyle ampirik araştırmalarını dizayn etmelerin gerektiği önerilmektedir. Bu hata varyansının bulgular üzerindeki potansiyel etkilerini kontrol etmek için istatistiksel çarelerden biri olan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır (Özyılmaz ve Eser, 2013).

Tablo 3’de araştırmaya ait ölçeklerin ayrı olduğu 3 faktörlü modele Model 1, kişisel fayda ile turizmin algılanan olumlu etkilerinin tek faktörde birleştirildiği 2 faktörlü modele Model 2 ve tüm ölçeklerin tek faktör üzerinde oluşturulduğu modele ise Model 3 olarak isim verilmiştir.

Tablo 3. Ölçüm Modeli ve Alternatif Modellere Ait Uyum İyiliği Değerleri

Modeller	χ^2/df	RMSEA	CFI	SRMR
Model 1, 3 faktör	2,308	0,072	0,984	0,01
Model 2, 2 faktör	7,615	0,162	0,912	0,06
Model 3, 1 faktör	11,224	0,201	0,862	0,06

Not: n=253; χ^2/df =Ki-Kare Uyum Testi; RMSEA=Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü; CFI= Karşılaştırmalı Uyum İndeksi; SRMR=Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (İki faktörden oluşan model (Model 2) = Kişisel fayda ile algılanan turizmin olumlu etkileri tek faktörde birleştirildi. Tek faktörden oluşan model (Model 3) = Tüm ölççekler tek faktörde birleştirildi.)

Tablo 3'deki değerler Model 1'in ($\chi^2/df = 2,308$; RMSEA=0,072; CFI=0,984; SRMR=0,01) diğer modellere (Model 2 ve Model 3) göre daha iyi uyum iyiliği değerlerine sahip olduğunu göstermektedir.

5.3. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi

Analizler Hayes (2018) tarafından geliştirilen PROCESS MACRO uygulaması ile Model 4 seçilerek Bootstrap tekniği ile 5000 yeniden örneklem seçeneğinden yararlanılarak yapılmıştır. Bootstrap yöntemi ile gerçekleştirilen etki analizlerinde, elde edilen %95 güven aralığındaki en düşük güven aralığı ve en yüksek güven aralığı (EDGA ve EYGA) değerlerinin 0 (sıfır) değerini kapsamaması gerekmektedir (MacKinnon vd., 2004). Araştırma hipotez testlerine ilişkin gerçekleştirilen analiz bilgileri Tablo 4'de verilmiştir. Araştırmanın H₁ hipotezinde turizmden sağlanan kişisel faydanın gelişim desteği üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olup olmadığı sorgulanmıştır. Elde edilen analiz sonucunda turizmden sağlanan kişisel faydanın gelişim desteği üzerinde anlamlı ve pozitif ilişkisi ortaya çıkmıştır (b=0,115; p= 0,000). Elde edilen bu sonuçla H₁ hipotezi kabul edilmiştir. Araştırmanın ikinci hipotezi olan H₂'de ise turizmden sağlanan kişisel faydanın turizmin algılanan olumlu etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif bir ilişkinin varlığı sorgulanmıştır. Bu bağlamda turizmden sağlanan kişisel faydanın turizmin algılanan olumlu etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır (b=0,530 p= 0,000). Elde edilen bu sonuç H₂ hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Araştırmadaki H₃ hipotezinde ise, turizmin algılanan olumlu etkilerinin gelişim desteği üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda turizmin algılanan olumlu etkilerinin gelişim desteğini anlamlı ve pozitif yönde etkilediğini (b=0,887; p= 0,000) dolayısıyla H₃ hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 4. Aracılık Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri						
Değişkenler	β	SH	T	P	EDGA	EYGA
Kişisel Fayda	0,530	0,053	9,969	0,000	0,425	0,634
Turizm Gelişim Desteği						
Değişkenler	β	SH	T	P	EDGA	EYGA
Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri	0,887	0,032	27,336	0,000	0,823	0,950
Kişisel Fayda (Direkt Etki)	0,115	0,032	3,555	0,005	0,051	0,178
Kişisel Fayda (Toplam Etki)	0,584	0,054	10,736	0,000	0,477	0,691
			β	SH	EDGA	EYGA
Aracı Etki			0,469	0,052	0,369	0,576

EDGA: En düşük güven aralığı, EYGA: En yüksek güven aralığı

Kişisel faydanın turizm gelişim desteği üzerindeki etkisinde turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracılık rolünün bulunup bulunmadığını test etmek için Bootstrap yöntemini esas alan regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Bootstrap yönteminin Baron ve Kenny (1986)'nin geleneksel yönteminden daha güvenilir sonuçlar verdiği belirtilmektedir (Hayes, 2018). Tablo 4 incelendiğinde; turizmden sağlanan kişisel faydanın gelişim desteği üzerindeki etkisinde turizmin algılanan olumlu etkilerinin ($b= 0.469$) aracılık rolünün olduğu saptanmış ve bu etkinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

6. Sonuç ve Öneriler

Yerel halk desteği, herhangi bir destinasyonda turizm gelişiminin sürdürülebilirliği için çok önemlidir (Qin vd., 2021). Bu ise turizm destinasyonlarının yaşam döngüsünün ilk aşamasından itibaren yerel halkın destek düzeyinin tespit edilmesi ve beklentilerinin karşılanması ile mümkün olabilir (Güneş ve Alagöz, 2018). Çalışma önemli turizm potansiyeli taşıyan Kemaliye'de yaşayan yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda yerel halkın turizmden sağladığı kişisel faydanın turizm gelişim desteği ve turizmin algılanan olumlu etkileri üzerine etkisi ile yerel halkın turizmden sağladığı kişisel faydanın turizm gelişimine verdiği destek üzerindeki etkisinde turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracı rolünün olup olmadığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda oluşturulan anket formu Kemaliye ilçe merkezinde yaşayan yerel halka uygulanmıştır.

Çalışmada ilk olarak, turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteği üzerine etkisi ele alınmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan hipotez desteklenmiştir. Yapılan analiz sonucunda turizmden sağlanan kişisel faydanın turizm gelişim desteği üzerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan yerel halk turizm gelişiminden kişisel fayda sağladığında turizm gelişimine destek verdiği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç literatürde daha önce yapılan çalışmalarla (Perdue vd., 1990; McGehee ve Andreck, 2004; Latkova ve Vogt, 2012; Gursoy vd., 2019; Neuts vd., 2021) örtüşmektedir. Çalışmada ikinci olarak turizmden sağlanan kişisel faydanın turizmin algılanan olumlu etkileri üzerinde etkisinin olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan hipotez desteklenmiş ve turizmden sağlanan kişisel faydanın turizmin algılanan olumlu etkileri üzerinde anlamlı etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla turizmin algılanan olumlu etkileri turizm gelişimine verilen desteği arttırmaktadır. Benzer sonuçlar (Ekici ve Çizel, 2014; Yayla, 2021) tarafından yapılan çalışmalarda da ortaya konmuştur. Ekici ve Çizel (2014) tarafından yapılan çalışmada yerel halkın turizm gelişiminden fayda sağladıkça algılanan olumlu etki seviyesinin arttığını tespit etmiştir. Ancak Çiçek ve Sarı (2018) tarafından yapılan çalışmada ise turizmden sağlanan kişisel fayda ile turizmin algılanan olumlu etkileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Çalışmada üçüncü olarak, turizmin algılanan olumlu etkilerinin turizm gelişim desteği üzerine anlamlı etkisi analiz edilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan hipotez kabul edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, araştırmaya katılan yerel halk turizmden kişisel fayda sağladıkça turizm gelişimine daha fazla destek vermektedir. Bu sonuç daha önce yapılan çalışmalar (Andriotis ve Vaughan, 2003; Neuts vd., 2021) ile de örtüşmektedir. Son olarak turizmden sağlanan kişisel fayda ile turizm gelişim desteği arasındaki ilişkide turizmin algılanan olumlu etkilerinin aracı rolü analiz edilmiştir. Yapılan analiz neticesinde bu doğrultuda oluşturulan hipotez desteklenmiştir. Bu sonuç, yerel halkın turizmden sağladığı kişisel fayda ile birlikte turizm faaliyetlerini olumlu algılamasının turizm gelişim desteğini arttıracak şekilde değerlendirilebilir.

Ap (1992) yerel halkın turizm etkilerini neden olumlu veya olumsuz olarak algıladıklarını araştırmak için sosyal değişim teorisini önermektedir. Sosyal değişim teorisine göre göre yerel halkın turizme verdiği desteğin algılanan faydayla doğru orantılı bir ilişki içinde olması (Çiçek ve Sarı, 2018) turizmin etkilerini olumlu olarak algıladığı bölgelerde turizmin gelişmesine destek vermesi beklenmektedir (Nunkoo ve Gursoy, 2012). Elde edilen sonuçlar bu kapsamda değerlendirilmiştir. Sonuç olarak Kemaliye destinasyonunda yaşayan ve araştırmaya katılan yerel halkın turizm gelişim desteği, sağlanan kişisel fayda ve algılanan olumlu etkiler neticesinde artmaktadır. Bu bulgu sosyal değişim teorisi tarafından desteklenmektedir. Elde edilen sonuçlar ile Kemaliye destinasyonunda yer alan turizm paydaşları için bir takım öneriler sunulmuştur.

Turizm işletme yöneticileri ve turizm yatırımı yapan veya yapmayı düşünen kişilerin bu sonuçlar doğrultusunda hareket etmesi, yapılacak yatırımların amacına ulaşmasında etkili olacaktır. Turizm işletmeleri bölge halkının istihdamına öncelik vermeli, işletmelerin yerel halkın da kullanımına açık planlanmalı ve doğal çevrenin bozulmasını engelleyecek şekilde inşa edilmelidir. Ayrıca turizm işletmeleri bölgede gerçekleştirilecek yerel faaliyetlere destek olarak yerel halk ile arasında ilişkileri güçlendirebilir.

Kemaliye’de turizm algısına dönük yapılan başka bir çalışmada, yerel halk turizm ile yatırım, istihdam ve hayat standartlarının artacağını düşünmektedir (İmre, 2020). Dolayısıyla yapılacak planlamalarda turizmin olumsuz sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkileri dikkate alınmalı ve asgari seviyede tutularak, algılanan turizm algısının olumlu seyretmesi sağlanmalıdır. Yerel yönetimler altyapı ve üst yapı çalışmalarında, yerel halkın normal yaşam seyrini çok fazla sekteye uğratmayacak şekilde planlamalı ve çalışma sonucunda yerel halkın memnuniyeti sağlanmalıdır. Turizm gelişiminin artması ile doğru ve bölgeye fayda sunacak yatırımların artacağına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Çalışmanın bir takım sınırlılıkları vardır. İlk olarak, çalışmada veriler sadece Kemaliye’de yaşayan yerel halktan toplanmıştır. Turizm gelişim düzeyinin değişim gösterdiği farklı destinasyonlardan veriler toplanarak bulgular arasında kıyaslama yapılabilir. İkinci olarak, turizm gelişim desteği, kişisel fayda ve algılanan olumlu etkiler değişkenleri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Farklı değişkenlerle (turizmin olumsuz etkileri, yaşam kalitesi, yer kimliği gibi) turizm gelişim desteği analiz edilebilir. Son olarak, yerel halkın demografik özelliklerinin dikkate alındığı daha kapsamlı çalışmalar yapılması gelecekte yapılacak çalışmalar için önerilmektedir.

Kaynakça

- Aas, C., Ladkin, A., & Fletcher, J. (2005). Stakeholder collaboration and heritage management. *Annals of Tourism Research, 32*(1), 28-48.
- Almeida-García, F., Pelaez-Fernandez, M. A., Balbuena-Vazquez, A., & Cortes- Macias, R. (2016). Residents' perceptions of tourism development in Benalmadena (Spain). *Tourism Management, 54*, 259-274.
- Andriotis, K., & Vaughan, R. D. (2003). Urban residents' attitudes toward tourism development: The case of Crete. *Journal of Travel Research, 42*(2), 172-185.
- Ap, J. (1992). Residents' perceptions on tourism impacts, *Annals of Tourism Research, 19*(4), 665-690.
- Ayaz, N., & Parlak, U. (2019). Kırsal alanlarda yaşayan yerel halkın kişilik tipleri ve turizm algısı. *Journal of History Culture and Art Research, 8*(3), 480-494.
- Baron R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and social Psychology, 51*(6), 1173-1182.
- Byrne, M. B. (2010). *Structural Equation Modeling With AMOS* (2nd Edition). New Jersey, USA: Lawrence Erlbaum Associates Publisher.
- Çiçek, D., & Sarı, Y. (2018). Yerel halkın turizme olan desteği: Türkiye'deki sakin şehirler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 29*(2), 185-196.
- Çizel, B., Selçuk, O., & Atabay, E. (2020). Ortak yöntem yanlılığı üzerine sistematik bir yazın taraması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 31*(1), 7-18.
- Deccio, C., & Baloglu, S. (2002). Nonhost community resident reactions to the 2002 Winter Olympics: The spillover impacts, *Journal of Travel Research, 41*(1), 46-56.
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. *Tourism Management, 33*(1), 64-73.
- Ekici, R., & Çizel, B. (2014). Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarının destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılıkları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 11*(3), 73-87.
- Filiz, A., & Yılmaz, Ö. D. (2017). Turizm gelişim yaklaşımları kapsamında yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları: Mazı Köyü Türkbükü karşılaştırmalı analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(2), 1799-1824.
- Gursoy, D., Ouyang, Z., Nunkoo, R., & Wei, W. (2019) Residents' impact perceptions of and attitudes towards tourism development: A meta-analysis. *Journal of Hospitality Marketing & Management, 28*(3), 306-333.
- Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of Tourism Research, 29*(1), 79-105.
- Güneş, E., & Alagöz, G. (2018). Yerel halkın turizm algısı: Erzincan'da bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15*, 409-442.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2005). *Multivariate Data Analysis* (6th Edition). New Jersey: Prentice Hall.

- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. The Guilford Press, New York.
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (2nd Edition), New York: The Guilford Press.
- İmre, N. (2020). Yerel halkın turizme bakış açısının belirlenmesi: Kemaliye Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 1-16.
- Jurowski, C., Uysal, M., & Williams, R.D. (1997) A theoretical analysis of host community resident reactions to Tourism. *Journal of Travel Research*, 36(2), 3-11.
- Kalaycı, Ş. (2010). Faktör Analizi, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (s. 319-331), Ed. Şeref Kalaycı, 5. Baskı, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik Analizi, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (s. 401-419), Ed. Şeref Kalaycı, 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kodaş, D., Öztürk, E., & Deniz, S. (2021). Turizmin etkilerine yönelik yerel halkın algıları, turizm gelişim desteği ve yaşam tatmini ilişkisi: Mardin odaklı bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 2613-2629.
- Lambe, C. J., Wittmann, C. M., & Spekman, R. E. (2001). Social exchange theory and research on business-to-business relational exchange. *Journal of Business-to-Business Marketing*, 8(3), 1-36.
- Latkova, P., & Vogt, C. A. (2012). Residents' attitudes toward existing and future tourism development in rural communities. *Journal of Travel Research*, 51(1), 50-67.
- Lo, M. C, Songan, P., & Mohamad, A. A. (2013). Rural tourism and destination image: Community perception in tourism planning. *The Macro-theme review*, 2(1), 102-118.
- MacKinnon, D.P., Lockwood, C. M., & Williams, J. (2004). Confidence limits for the indirect effect: Distribution of the product and resampling methods. *Multivariate Behavioral Research*, 39(1), 99-128.
- McGehee, N. G., & Andereck, K. L. (2004). Factors predicting rural residents' support of tourism. *Journal of travel research*, 43(2), 131-140.
- Neuts, B., Kimps, S., & Van der Borg, J. (2021). Resident support for tourism development: Application of a simplified resident empowerment through tourism scale on developing destinations in Flanders. *Sustainability*, 13(12),1-19.
- Nunkoo, R., & Gursoy, D. (2012). Residents support for tourism: An identity perspective. *Annals of Tourism Research*, 39(1), 243-268.
- Nunkoo, R., Smith, S. L., & Ramkissoon, H. (2013). Residents' attitudes to tourism: A longitudinal study of 140 articles from 1984 to 2010. *Journal of Sustainable Tourism*, 21(1), 5-25.
- Özel, Ç. H., & Kozak, N. (2017). An exploratory study of resident perceptions toward the tourism industry in Cappadocia: A social exchange theory approach. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 22(3), 284-300.
- Özyılmaz, A., & Eser, S. (2013). Ortak metod varyansı nedir nasıl kontrol edilebilir? 21. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi (s. 500-508) Kütahya, Türkiye.

- Park, K., Lee, J., & Lee, T. J. (2017). Residents' attitudes toward future tourism development in terms of community well-being and attachment. *Asia Pacific Journal of Tourism Research, 22*(2), 160-172.
- Perdue, R. R., Long, P. T., & Allen, L. (1990). Resident support for Tourism development. *Annals of Tourism Research, 17*(4), 586-599.
- Qin, X., Shen, H., Ye, S., & Zhou, L. (2021). Revisiting residents' support for tourism development: The role of tolerance. *Journal of Hospitality and Tourism Management, 47*, 114-123.
- Raykov, T., & Marcoulides, A. G. (2006). *A first Course Instructural Equation Modeling* (2nd Edition). New Jersey, USA: Lawrence Erlbaum Inc.
- Richardson, H. A., Simmering, M. J., & Sturman, M. C. (2009). A tale of three perspectives: Examining post hoc statistical techniques for detection and correction of common method variance. *Organizational Research Methods, 12*(4), 762–800.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online, 8*(2), 23-74.
- Sharpley, R. (2014). Host perceptions of tourism: A review of the research, *Tourism Management, 42*, 37-49.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J., & Szivas, E. M. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management, 45*, 260-274.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. Pearson Education Company.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- TUİK, (2022). İl ve İlçelere Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109>, Erişim Tarihi: 04.02.2022
- Untong, A., Kaosa-Ard, M., Ramos, V., Sangkakorn, K., & Rey-Maqueira, J. (2010). Factors influencing local resident support for tourism development: A structural equation model. In *The APTA Conference* (13-16), China.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2018). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi* (5. Baskı). Detay Yayıncılık: Ankara.
- Uslu, A., & İnanır, A. (2020). Destinasyon imajının destinasyon memnuniyetine etkisi ve destinasyonun algılanan kalitesinin aracı rolü: Manavgat örneği, *BMIJ, 8*(2), 1753-1776.
- Yaşloğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 46*, 74-85.
- Yayla, Ö. (2021). Destinasyon sosyal sorumluluğunun yerel halkın turizm algısı ve desteği üzerine etkisi: Beypazarı kırsal turizm örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8*(3), 1306-1320.

Yu, C. P., Huang, Y. C., Yeh, P. F., & Chao, P. F. (2017). Residents' attitudes toward island tourism development in Taiwan. *Island Studies Journal*, 12(2), 159-176.

Zengin, B., & Taş, M. (2021). Destinasyon imaj algısı: Erzincan-Kemaliye örneği. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 147-178.

<https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnnya-Miras%C4%B1-Listesi>,
Erişim Tarihi: 11.12.2021

Etik Kurul İzni

Bu çalışma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 21/01/2022 tarihli toplantısında (Toplantı Protokol No: 01/12) alınan karar ile etik olarak uygun bulunmuştur.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın herhangi bir kurum, kuruluş ve kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.